

Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Työntekijöiden oikeudet”

(2001/C 260/14)

Talous- ja sosiaalikomitea päätti täysistunnossaan 30. marraskuuta 2000 antaa työjärjestyksensä 23 artiklan 3 kohdan nojalla lausunnon aiheesta ”Työntekijöiden oikeudet”.

Työjärjestyksen 11 artiklan 4 kohdan ja 19 artiklan 1 kohdan nojalla komitea päätti muodostaa alakomitean valmistelemaan asian.

Alakomitea antoi lausuntoluonnoksensa 11. kesäkuuta 2001. Esittelijä oli Heinz Putzhammer. Apulaisesityksellään toimi José Ignacio Gafo Fernández.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 11. ja 12. heinäkuuta 2001 pitämässään 383. täysistunnossa (heinäkuun 11. päivän 2001 kokouksessa) seuraavan lausunnon äänin 120 puolesta, 10 vastaan 23:n pidättyessä äänestämästä.

1. Yleistä

1.1. Komission jäsen Pascal Lamy pyysi 18. lokakuuta 2000 TSK:ta laatimaan valmisteleman lausunnon aiheesta ”Työntekijöiden oikeudet”.

2. Lausunnon tavoite

2.1. Lausunnon päätavoitteena on määritellä kansalaisyhteiskunnan edustajien kuulemisen perusteella komitean kanta kauppaan ja sosiaaliseen kehitykseen liittyviin kysymyksiin sekä saada se näkyviin myös Euroopan unionin neuvotteluasenteessa. TSK on käsitellyt aihetta jo useissa lausunnoissa.

2.2. Näin voitaisiin luoda perusta yleisen strategian suunnittelulle erityisesti analysoimalla kaupan ja sosiaalisen kehityksen välisiä monimutkaisia suhteita sekä yhteyttä kaupan ja köyhyyden torjunnan välillä. Tavoitteena on korostaa, etteivät työelämän perussäännöt ole teollistuneiden maiden piiloprotektiivisia ja sitä, ettei kehitysmaiden tule niitä sellaisenaan pitää.

2.3. Lisäksi olisi hyödyllistä selvittää sosiaalisten standardien ja kauppavirtojen välinen yhteys sekä talouskasvun ja työolojen parantamisen välinen vuorovaikutus.

3. Lausunnossa käsiteltävät pääteemat

3.1. Vallitseva tilanne

Kansainvälinen kauppa edellyttää kansainvälisiä sääntöjä, jotka kattavat myös työntekijöiden perusoikeudet. Myös maailman-

laajuistumisen työelämään kohdistuva ja pitkälle ulottuva vaikutus on kiihdyttänyt työntekijöiden perusoikeuksista käytyä keskustelua.

3.1.1. Kaupan ja sosiaalisen kehityksen välisen yhteyden merkitys kansainvälisissä suhteissa korostui toisen maailmansodan jälkeen. Keskeiseksi periaatteeksi se kirjattiin kansainvälisen työjärjestön ILO:n Havannan peruskirjassa. Vuonna 1948 solmitun GATT-sopimuksen (General Agreement on Tariffs and Trade) myötä ryhdyttiin kaupan vapauttamista soveltamaan tärkeimpänä kasvua ja työllisyyttä edistävänä välineenä.

3.1.2. TSK korostaa vapaakaupan merkitystä maailmanlaajuiselle talouskasvulle. Vaurastumista, työpaikkojen luomista ja köyhyyden torjuntaa ajatellen talouskasvu on perustekijä. On kuitenkin välttämätöntä luoda kasvulle ympäristö, joka edistää näiden tavoitteiden saavuttamista. Tässä yhteydessä TSK korostaa kestävän ja sosiaalisesti vastuuntuntoisen kasvun merkitystä.

3.1.3. WTO:n lähteistä ilmenee, että maailmanlaajuisen vapaan kauppajärjestelmän piirissä (eli sotaikäiset ja entiset kommunistiset maat pois lukien) kauppaa käyvien maiden vuosittainen vienti kasvoi 1980-luvulla keskimäärin 4,3 % ja 1990-luvulla 6,4 %. Vaikka viennin osuus kehitysmaiden BKT:sta nousee, suuntaus koskee vain 13:aa maata (kolme latinalaisen Amerikan valtiota sekä kymmenen Itä- ja Kaakkois-Aasian maata). Talouksiensa voimakkuuden ja kehitystasonsa osalta jälkimmäisen ryhmän maat ovat kuroneet kiinni kehittyneiden teollisuusmaiden etumatkaa. Muiden kehitysmaiden vienti koostuu pääasiassa raaka-aineista ja muista kuin teollisuushyödykkeistä. Yhtenä syynä tähän on se, etteivät kehittyneet maat juuri ole avanneet markkinoitaan kehitysmaiden

maataloustuotteille. Samalla teknologiaan liittyvät hankaluudet ja tekniset esteet vaikeuttavat kyseisten markkinoiden valmistajilta edellyttämää kilpailukyvyä parantamista.

3.1.4. Vuonna 1997 UNCTAD:in julkaisemassa kauppaa ja kehitystä käsittelevässä raportissa huomautettiin, että markkinoille pääsy ja kaupan vapauttaminen eivät automaattisesti johda kehitysmaissa talouskasvuun. Tähän ovat syynä raaka-aineiden hintojen lasku, kehittyneiden maiden alhainen talouskasvu 1990-luvulla sekä kehitysmaissa noudatettava ja niiden kotimaista kysyntää alentava tiukka vero- ja hintavakautus.

3.1.5. Eturistiriitojen ja näkemyserojen perusteella ei voida kyseenalaistaa sitä tosiseikkaa, että maailmanlaajuistumisen myötä elämänlaatu parantunee yleisesti. Samalla on kuitenkin todisteita siitä, ettei talouskasvu aina näy kehityksen mittareissa (köyhyys, koulutustaso, lapsikuolleisuus, terveyspalvelujen saatavuus). Voimistunut talouskasvu on silti edelleen tärkein työllisyyttä parantava tekijä. Koska kasvua on monenlaista, se ei kuitenkaan sinällään lisää työpaikkoja tai vähennä köyhyyttä. Mikäli kasvu johtaa palkkojen ja tulojen osalta huomattavaan sosiaaliseen eriarvoisuuteen, kuten Brasiliassa, Kolumbiassa, Keniassa ja Etelä-Afrikassa, köyhyys lisääntyy ja kasvua haittaavien tekijöiden määrä lisääntyy⁽¹⁾.

3.1.6. Köyhyyteen sekä köyhien ja rikkaiden maiden väliseen kehitys- ja hyvinvointikiuluun ei monin paikoin maailmaa ole pystytty vaikuttamaan konkreettisesti. Vuonna 1960 maailman 20 rikkaimman valtion BKT oli 18 kertaa maailman 20 köyhimmän valtion BKT:ta suurempi. Vuoteen 1995 mennessä ero oli kasvanut 37-kertaiseksi. Lisäksi yli 80 valtiossa reaalitytö asukasta kohti on nyt alempi kuin 10 vuotta sitten⁽¹⁾.

3.1.7. Vuotta 2000 koskevan maailman työllisyysraportin⁽²⁾ mukaan kolmannes maailman työhaluisesta väestöstä on joko työttömänä tai alityöllistettynä. Yli kolme miljardia ihmistä (eli noin puolet maailman väestöstä) elää alle kahdella Yhdysvaltain dollarilla päivässä.

3.2. *Työelämän perussääntöjen noudattamisen merkitys taloudellista ja sosiaalista järjestäytymistä ohjaavana periaatteena*

3.2.1. Kuten edellä kuvailtiin, monet tekijät voivat parantaa taloudellista ja sosiaalista tilannetta. Esimerkiksi työelämää koskevat ILO:n perussopimukset ovat vuonna 1998 määritellyssä muodossaan tärkeä väline, koska

- ne edistävät sosiaalisen markkinatalouden kehitystä sekä sen oikeusperustaa ja instituutioita
- vahvistavat työntekijä- ja työnantajajärjestöjen nauttimaan tunnustusta ja vakauttavat siten osaltaan kansalaisyhteiskuntaa
- parantavat marginaaliryhmien yleistä asemaa sekä sosiaalista ja taloudellista tilannetta (työsopimuksetta työskentelevät, lapset, naiset, pakkotyötä tekevät)
- niillä on (virallisilla työmarkkinoilla) työssäkävien naisten kannalta myönteinen kerrannaisvaikutus.

3.2.2. Maailmankaupan tulee hyödyttää kaikkia. On kaikin keinoin vältettävä kehitysmaiden välistä kiivasta kilpailua, jossa kilpailuetu perustuu pelkästään alhaisiin palkkoihin ja riistoon. Kyseiset maat eivät kuitenkaan useinkaan voi kilpailla teollistuneiden maiden tasoisella tuotannon laadulla. Jotta kaikkein köyhimpien maiden olisi mahdollista päästä tästä loukusta, on luotava perusta tuotannon tehostamiselle sekä innovaatiokyvyn lisäämiselle. Siihen tähtäävä kehitys alkaa työpaikan ihmisistä. Järjestäytymisvapauden ja työehtoneuvotteluoikeuden loukkaukset sekä lapsi- ja pakkotyövoiman käyttö eivät tarjoa kehitysmaalle todellista kilpailuetua.

OECD:n mukaan vuonna 1998 (Kiinan ja Indonesian kaltaiset maat pois lukien) kehitysmaihin tehtävistä suorista ulkomaisista investoinneista⁽³⁾ 55 prosenttia kohdistui Brasilian, Meksikon ja Singaporen kaltaisiin maihin, joissa poliittinen ja sosiaalinen ympäristö on parantumassa. Kaikkein köyhimmät 48 maata sen sijaan jakoivat ainoastaan 1 prosentin suorista ulkomaisista investoinneista.

(1) "Global trends in work, employment and income – challenges for social development", Werner Sengenberger, ILO, Geneve, 2001.

(2) "World Employment Report: Life At Work in the Information Economy", ILO, Geneve, 2001.

(3) Foreign direct investment, FDI.

3.2.3. Lapsityövoiman riisto ja pakkotyö haittaavat taloudellista kehitystä, koska ne pahentavat väestön ammattitaidottomuutta. Tällöin keskitytään pelkästään alhaisiin palkkoihin tai palkattomaan työhön eikä tuottavuutta pyritä nostamaan. Kaupan vapauttaminen ja uusi teknologia ovat kuitenkin vähentäneet lähes ammattitaidottoman työvoiman markkinointa. Taloudellisen toiminnan nopeus ja teknologian asettamat haasteet edellyttävät innovaatiota ja osaamista, eli henkilöstöpääoman merkitys korostuu entisestään. Vuonna 1991 aloitettu lapsityövoiman käytön lopettamiseen tähtäävä kansainvälinen IPEC-ohjelma (International Programme on the Elimination of Child Labour) tarjoaa esimerkin siitä, miten lapsityövoiman kieltämistä voidaan edistää. Kansainvälinen yhteisö pitää IPEC-ohjelmaan osallistumista osoituksena mukana olevien maiden sitoutumisesta lapsityövoiman käytön lopettamiseen. Siitä on muodostunut ILO:n laajin teknisen yhteistyön ohjelma ja se osoittaa, että työelämän perussääntöjä voidaan soveltaa yhteistyön pohjalta avoimesti, mikäli osapuolilla on poliittista tahtoa⁽¹⁾.

3.2.4. Työelämän peruseriaatteita ja oikeuksia koskevassa ILO:n julistuksessa mainitaan erikseen laillisesti maassa työskentelevät siirtotyöläiset. Heistä monet työskentelevät tehtävissä tai maissa, joissa ulkomaalaisilta on erikseen kielletty ammatillinen järjestäytyminen tai ammattijärjestöihin liittyminen (esim. Kuwaitissa), joissa he ovat työläinsäädännön ulkopuolella (esim. Kirgistan) tai joissa ulkomaalaisten asemaa ammattialajärjestöissä rajoitetaan erittäin jyrkästi (esim. Mauritania, Nicaragua, Ruanda ja Venezuela). Tässä asiassa työelämän perussäännöt tarjoavat siirtotyöläisille maailmanlaajuisen vähimmäissuojan⁽²⁾.

3.2.5. Oikeus kokoontua ja neuvotella työehtosopimuksista takaa työntekijöille mahdollisuuden varmistaa työnsä tuottavuutta vastaava palkkataso. Kyseiset oikeudet eivät poista maailmanlaajuisia tuloeroja, vaikka kuilu voikin vähitellen kuroutua umpeen. Tässä mielessä kilpailuetu säilyy. Oikeus kokoontua ja solmia työehtosopimuksia voi lisätä innovaatiokapasiteettia ja parantaa työntekijöiden työllistettävyyttä sekä heidän sitoutumistaan pitkäköksi ajaksi saman työnantajan palvelukseen.

3.2.6. ILO:n laatimien työelämän perussääntöjen kunnioittamista tukee lisäksi kuluttajien keskuudessa herännyt tietoisuus, jonka ansiosta he yhä useammin valitsevat nk. "reilun kaupan" tuotteita.

⁽¹⁾ Lapsityövoiman kieltäminen merkitsee tiettyjen riiston muotojen kieltämistä, kuten eräissä Afrikan maissa lapsiorjilla käytävän kaupan.

⁽²⁾ ILO:n julistuksen seurantaan liittyvä maailmanlaajuinen raportti, Geneve, 2000.

3.2.7. Kansainväliset työelämää koskevat normit ovat myös yhä useammin monen- tai kahdenvälisten neuvottelujen asialistalla:

- vuonna 1995 Kööpenhaminassa järjestetyssä sosiaalisen kehityksen maailmanlaajuisessa huippukokouksessa valtion- ja hallitusten päämiehet lupasivat kunnioittaa seuraavia työntekijöiden perusoikeuksia:
 - kokoontumis- ja järjestäytymisoikeus
 - pakkotyön kieltäminen
 - lapsityön kieltäminen
 - yhdenvertaiset oikeudet työpaikalla.
- Vuonna 1996 Singaporessa järjestetyssä ministeritason konferenssissa WTO:n ja ILO:n sihteeristöt päättivät aloittaa maailmankaupan sosiaalista ulottuvuutta koskevan yhteistyön, mutta virallista käytännön yhteistyötä ei ole vielä aloitettu.
- Vuonna 1998 annetun työelämän peruseriaatteita ja oikeuksia koskevan ILO:n julistuksen myötä päästiin laajaan yhteisymmärrykseen siitä, että tarvitaan yleisesti hyväksytty vähimmäisnormisto, jottei maailmanlaajuinen kilpailu heikennä työ- ja elinoloja. Kyseinen vähimmäisnormisto määriteltiin yleisesti, ja seuraavassa esitetty koskee ainoastaan tätä standardia. Työelämän perussääntöjen toimeenpanon edistämiseksi ILO:n tehtäväksi annettiin teknisen ja rahoitustuen antaminen sekä järjestön ratifioitujen sopimusten valvonta. ILO voi myös tutkia tilannetta perussääntöjen osalta niissä maissa, jotka eivät ole ratifioineet järjestön sopimuksia. Sopimusten ratifioinnin myötä niistä tulee oikeudellisesti sitovia. ILO:n 184 jäsenvaltiosta noin 150 on tähän mennessä hyväksynyt edellämainittuun neljään perussääntöön liittyvät kahdeksan perussopimusta.
- Kesäkuun 23. vuonna 2000 solmitun Cotonoun sopimuksen johdanto-osassa ja 50 artiklassa viitataan molemmissa kaupan ja työelämän perussääntöjen suhteeseen. Sopimuksen tärkeimmät tavoitteet ovat köyhyyden poistaminen, kestävä kehitys sekä AKT-maiden asteittainen yhdentäminen maailmantalouteen. Omasta puolestaan AKT-maat ovat ryhtyneet toteuttamaan kehitysstrategiaa.
- Työelämän perussäännöt ja niiden seuranta vapaakaupan osalta otettiin ensimmäistä kertaa huomioon EU:n ja Etelä-Afrikan välisessä vapaakauppasopimuksessa sekä Mercosur-maiden kanssa käytävissä vapaakauppaneuvotteluissa.

- EU:n ja Yhdysvaltain välinen yleinen tullietuusjärjestelmä (GSP) tarjoaa kehitysmailla lisäkannusteita noudattaen työelämän perussääntöjä.
- Seattlessa järjestetystä WTO:n kolmannesta neuvottelukierroksesta lähtien ilmenneet mellakat osoittavat, että ihmisoikeudet ja työntekijöiden oikeudet ovat avaintekijä julkisessa keskustelussa eivätkä sen vuoksi katoa poliittiselta asialistalta.

3.2.8. Työelämän perussääntöjen ja muiden sosiaalisten parannusten toteuttaminen kehitysmaissa edellyttää rahaa ja aikaa puhumattakaan kehitysmaiden hallitusten poliittisesta sitoutumisesta sekä kansalaisyhteiskunnan maailmanlaajuudesta tuesta hankkeelle. TSK katsookin, että prosessia on tuettava sen kaikissa vaiheissa EU:n sekä muiden kansainvälisten elinten toimin.

3.3. Sosiaali- ja työmarkkinapoliittisen ohjelman valmistelu WTO:n uutta neuvottelukierrosta varten

3.3.1. Teollistuneet maat pyrkivät WTO:n piirissä edistämään maailmankaupan vapauttamista. Sen vuoksi ne pyrkivät tarmokkaasti saamaan kehitysmaat mukaan uuteen neuvottelukierrokseen, joka järjestetään Qatarissa ensi marraskuussa. Aikomuksena on järjestää nk. "kehityskierros", jonka tavoitteena on myöntää kehitysmailla erityisiä markkinahelpotuksia ja tukea kehitysmaiden integroitumista maailmantalouteen käsittelemällä kaupan kehitysulottuvuutta. Talous- ja sosiaali-komitea kannattaa kansainvälistä ja eri organisaatioiden välistä sosiaalista ja työmarkkinapoliittista ohjelmaa WTO:n asialistan rinnalla. Se katsoo kuitenkin, että osana neuvottelupakettia seuraaville toimille tulee antaa selkeää tukea:

3.3.1.1. YK:n pääsihteeri Kofi Annanin aloite "The Global Compact: A Challenge to Business": yhdessä jäsenvaltioidensa enemmistön ja niiden kauppakumppaneiden kanssa ILO pyrkii taivuttamaan yritykset noudattamaan kansainvälisesti hyväksytyjä työelämä- ja ympäristöä koskevia vähimmäisnormeja. Koska aloitetta ei kuitenkaan ole tarkoitettu käytännösääntöksi, se ei sen vuoksi sisällä menettelyä, jolla valvottaisiin, noudattavatko yritykset sääntöjä, joihin ne ovat vapaaehtoisesti sitoutuneet. Suhdetoiminnan kannalta kyseessä on silti tärkeä väline.

3.3.1.2. Taataan mm. kansainvälisten työ- ja ympäristönsuojelunormien noudattaminen. Tarkoituksena on jäsenvaltioiden yhteispisteisiin perustuvan mekanismin avulla seurata em. ohjeiden toimeenpanoa. Vapaaehtoisuuteen perustuvat käytännösääntöt voivat myös olla hyvä ja vaihtoehtoinen tapa varmistaa normien noudattaminen yritystasolla.

3.3.1.3. Tukitoimet: esimerkkinä mainittakoon kansainväliset tunnustuspalkinnot tai suosituimmuusaseman myöntäminen kansainvälisten rahoituslaitosten asiakkaina niille monikansallisille yrityksille, jotka sitoutuvat noudattamaan kansainvälisiä työelämän perussääntöjä ILO:n kolmikantajulistuksen mukaisesti omaehtoisin käytännösääntöin tai reilun kaupan merkinnöin.

3.3.1.4. Kansainvälisten työelämän perussääntöjen noudattaminen ja seuranta tulisi periaatteessa sisällyttää asteittain EU:n kahdenväliisiin vapaakauppasopimuksiin. EU:n nykyisen tullietuusjärjestelmän mukaan suosituimmuusaseman saa maa, joka kunnioittaa kokoontumis- ja järjestäytymisvapautta sekä työntekijöiden vähimmäisikää koskevia ILO:n yleissopimuksia (87, 98 ja 138). Burman kohdalla unioni peruutti 10 vuotta tilannetta seurattuaan lisäetuudet pakko- ja lapsityön kaltaisten vakavien ihmisoikeusrikkomusten vuoksi. Kannusteiden taloudellista painoarvoa tulee silti lisätä. Unionin tullietuusjärjestelmää, joka mahdollistaa lisätullietuuksien myöntämisen palkkioksi kansainvälisten työelämän perussääntöjen noudattamisesta, tulee vahvistaa ja laajentaa uusien kannusteiden. Tätä tarkoitusta varten on pikaisesti tehtävä toteutettavuustutkimuksia.

3.3.1.5. TSK ilmaisee tyytyväisyytensä neuvoston hyväksymään "kaikkea paitsi aseita" -aloitteeseen. Sen ansiosta EU poistaa huomattavana myönnytyksenä kehitysmailla 49 kaikkein heikoimmin kehittyneen valtion kohdalla niiden tuontia koskevat tullit ja kiintiöt. Myönnytyksiä tulee tulevaisuudessa laajentaa, mutta ne on sidottava ILO:n perussopimusten noudattamiseen.

3.3.1.6. Tulevalla WTO:n neuvottelukierroksella tulisi kehitysmaiden kanssa käytävien neuvottelujen asialistalle ottaa seuraavat tavoitteet, joilla pyritään helpottamaan kehitysmaiden taloudellista tilannetta:

- teollis- ja tekijänoikeuksien kauppaan liittyviä näkökohtia koskevan TRIPS-sopimuksen neuvottelu uudelleen
- kehitysmaiden vientituotteiden markkinoille pääsyn edistäminen
- tietyistä tavoitteista ja velvoitteista riippuvien ryhmäpoikkeusten myöntäminen kehitysmailla kaupan vapauttamista koskevasta WTO:n vaatimuksista siten, että niiden ja teollistuneiden maiden välinen kehityskuilu otetaan asianmukaisesti huomioon

- kehitysmaiden avustaminen kauppakiistojen ratkaisume-
kanismien hyödyntämisessä.

TSK käsittelee edellä mainittuja suosituksia laajemmin aiheesta "Qatarissa pidettävän WTO:n neljännen ministerikonferenssin valmistelu – TSK:n kanta" laatimassaan lausunnossa.

3.3.2. Edellä kuvaillun kaltaisesta neuvottelupaketista pu-
huttaessa on selvää, etteivät työelämän perussäännöt edusta
teollisuusmaiden protektionistista politiikkaa eikä kehitysmai-
den tule niitä sellaisena pitää. Mikäli EU ottaa perussääntöjen
noudattamisen keskeiseksi osaksi poliittista ohjelmaansa, sen
tulee noudattaa näihin periaatteisiin nojaavaa politiikkaa,
soveltaa perussääntöjä itse sekä noudattaa niitä ulkosuhteis-
saan.

3.3.3. Kaikkien kehitysmaiden politiikkaan vaikuttavien
kansainvälisten järjestöjen, kuten mm. ILO:n, Maailmanpan-
kin, Kansainvälisen valuttarahaston, WTO:n ja UNCTAD:in
tulisi kantaa osansa sosiaalisesta vastuusta. Kuluneen
30 vuoden aikana Kansainvälinen valuuttarahasto ja Maail-
manpankki ovat soveltaneet kehitysmaissa pääasiassa tarjonta-
keskeistä lähestymistapaa ja myöntäneet lainoja, tukeneet
suoria investointeja ja köyhien maiden velkojen vähentämistä.
Kyseisissä maissa tarvitaan kuitenkin uudistuksia sekä niiden
tueksi tiukkaa raha-, talous- ja palkkapolitiikkaa, joilla pyritään
hillitsemään inflaatiota sekä pienentämään vaihtotaseen vajeta.
Rakenteelliset muutosohjelmat, kuten julkisen sektorin
yksityistäminen sekä tavara- ja tuotannon tekijämarkkinoiden
sääntelyn purkaminen, suunniteltiin tehostamaan vapaakaup-
paa ja markkinoiden tehokkuutta. Tulokset jäivät silti rajallisiksi,
ja parhaimmillaankin talouskasvu ja työllisyys paranivat
vain hieman. Eräissä tapauksissa ne jopa laskivat ja lisäksi
kehitysmaat velkaantuivat entisestään, tuloerot kasvoivat ja
sen seurauksena köyhyys paheni. Tämä johtui osittain myös
siitä, ettei kyseisissä maissa parannettu riittävästi hallintokapa-
siteettia toteutettavien toimien tukemiseksi. Kokemusten pe-
rusteella voidaan katsoa, että kestävä talouskehityksen saavut-
taminen kehitysmaissa vaatii sosiaalisen ulottuvuuden liittämistä
kansainvälisten rahoittajatahojen edellyttämiin raken-
neudistusohjelmiin, ja vasta sitten maiden sosiaalinen tilanne
voidaan ottaa huomioon. Lisäksi kyseisiltä mailta on vaadittava
hyvän hallintotavan noudattamista. Tämä edellyttää, että teol-
listuneet maat tukevat velanhuojennusohjelmia.

3.3.4. Kansalaisyhteiskunnassa lähtökohdaksi tulee ottaa
EU:n sitoutuminen sosiaalipoliittiseen ohjelmaan, mikäli työ-
elämän perussäännöt aiotaan sisällyttää kansainvälisen kaup-
pajärjestelmän uudistamisesta käytäviin neuvotteluihin. Vähim-
mäisnormien noudattamiseksi kehitysmaalle on tarjottava
teknistä ja rahoitustukea sekä kohtuulliset siirtymäkaudet.
EU:n vapaakauppasopimuksiin liittyvät neuvoa-antavat seka-
komiteat ja muut foorumit voisivat tarjota arvokasta teknistä
tukea. Vastaavia kansainvälisiä foorumeita on jo toiminnassa,

kuten mm. EU:n ja AKT-maiden taloudellisten ja yhteiskunnal-
listen eturyhmien kokoukset, talous- ja sosiaalikomiteoiden ja
vastaavien elinten EU:n ja Välimeren alueen maiden huippuko-
koukset, TSK:n ja Mercosur-maiden välisen talous- ja sosiaali-
foorumin sekä Chilen yhteiskunnallisen vuoropuhelun talous-
ja sosiaalineuvoston väliset säännölliset kokoukset. Sama pätee
suhteisiin Intian ja eräiden ehdokasvaltioiden kanssa.

3.4. Miten kansainvälinen järjestelmä voi parhaiten edistää
työelämän perussääntöjen yleistä soveltamista ja ottaa samalla
huomioon kaupan ja investointien vapauttamiseen liittyvän
myönteisen yhteyden?

3.4.1. Työelämän perussäännöt voitaisiin kirjata ennalta
varautumisen periaatteeksi mahdollisimman monen ILO:n ja
WTO:n jäsenvaltion yhteiseen julistukseen.

3.4.2. Kuten lokakuussa 1999 kokoontunut Eurooppa-
neuvosto päätelmissään esittää, ILO:n ja WTO:n pysyvän
foorumin on tarpeen selvittää pikaisesti kauppaan liittyvien
toimien, kaupan vapauttamisen ja työelämän perussääntöjen
välinen suhde. Mikäli foorumista halutaan aidosti edustava,
TSK katsoo, että sitä on laajennettava kattamaan myös UNC-
TAD:in, UNDP:n, Maailmanpankin ja Kansainvälisen valuutta-
rahaston kaltaiset kansainväliset rahoituslaitokset. Työmarkki-
naosapuolten kansainvälisten järjestöjen sekä muiden kansa-
laisyhteiskunnan jäsenten tulisi myös osallistua pysyvän fooru-
min toimintaan.

3.4.3. Kyseiselle pysyväälle foorumille tulisi antaa toimivalta
analysoida kaupan vapauttamisen ja sosiaalisen kehityksen
välistä yhteyttä parhaiden käytänteiden kartoittamiseksi sekä
sopia tavoista, joilla edistetään sosiaalista kehitystä tukevaa
kauppajärjestelmää.

4. Alakomitean työskentely ja työn seuranta

4.1. Koska aiheella on kansainvälinen ulottuvuus ja koska
vuoropuhelu yhteisön ulkopuolisten maiden edustajien kanssa
on tarpeen aloittaa, on toimittava yhteistyössä komitean
niiden ryhmien kanssa, jotka vastaavat muodollisista suhteista
kyseisiin maihin.

4.1.1. Euroopan ja Välimeren alueen maiden kumppanuus:
TSK valmistelee tiedonannon aiheesta "Kansainvälinen kauppa
ja sosiaalinen kehitys". Lisäksi Aleksandriassa järjestettiin
5. toukokuuta 2001 Egyptin järjestäytyneen kansalaisyhteis-
kunnan kuulemistilaisuus.

4.1.2. EU:n ja AKT-maiden suhteet: TSK sekä AKT-maita
edustava osapuoli laativat asiakirjan aiheesta "Tasapainoiset
kauppasuhteet ja sosiaalinen kehitys". Lisäksi Santo Domin-
gossa järjestettiin 22.–23. toukokuuta 2001 viidentoista Kari-
bian maan taloudellisten ja yhteiskunnallisten eturyhmien
kuulemistilaisuus.

4.1.3. Talous- ja sosiaalineuvostojen ja vastaavien elinten kansainvälinen järjestö (IAESC), joka koostuu yhteensä yli 40 organisaatiosta ja edustaa maailman eri osia, on käsitellyt tänä vuonna aihetta ”Globalisaatiosta selviytyminen – heikoimpien ainoa mahdollisuus”. TSK hyväksyi hiljattain aiheesta tiedonannon⁽¹⁾.

4.1.4. Lisäksi on järjestetty tähän lausuntoon liittyviä kuulemistilaisuuksia, joista huomattavin ILO:n päämajassa Gene-

⁽¹⁾ CES 326/2001 fin rev.

vessä. Tilaisuuteen osallistui ammatti- ja työnantajajärjestöjen edustajia Afrikasta, Aasiasta ja Latinalaisesta Amerikasta.

4.2. Komitea ehdottaa, että tätä työntekijöiden oikeuksia käsittelevää lausuntoa esiteltäisiin eri foorumeilla, joilla käsitellään strategian toimeenpanoa ja että vuoropuhelua aiheesta jatkettaisiin myös yhteisön ulkopuolisten maiden edustajien kanssa.

4.3. TSK työvaliokunta on esittänyt päätöskonferenssin järjestämistä Brysselissä tavoitteena hankkia julkisuutta aiheeseen liittyvälle komitean työlle.

Bryssel 11. heinäkuuta 2001.

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Göke FRERICHS

LIITE

talous- ja sosiaalikomitean lausuntoon**Hylätty muutosehdotus**

Keskustelussa hylättiin seuraava muutosehdotus, joka sai äänestyksessä yli neljänneksen annetuista äänistä:

Kohta 3.3.4

Muutetaan kuulumaan seuraavasti:

”Kansalaisyhteiskunnan osalta EU:n sitoutumisen sosiaalipoliittiseen ohjelmaan tulee olla lähtökohtana työelämän perussääntöjen kansainväliselle ja yleiselle noudattamiselle.”

Perustelu

Itsestään selvä.

Äänestyksen tulos

Jaa-ääniä: 47, ei-ääniä: 85, tyhjiä: 4.
